

Tvorivé písanie

TEXT: PaedDr. MARIANA KAMENSKÁ

Motto:

*Tvorivosť uletí, keď ju len ľahko držíš,
tvorivosť umiera, keď ju svojím stiskom moríš,
pevne či ľahko, ako mám rozpoznať,
či ju mám uchopiť, či jej mám voľnosť dať.*

Oscar Wilde - Ray Bradbury
(parafráza básne Oscara Wilda, na fotografii,
v ktorej Ray Bradbury nahradil slovo „lásky“
slovom „tvorivosť“)

V súčasnosti sa na tvorivosť kladie veľký dôraz. Motivácia k tvorivosti podnecuje záujem o tvorivé aktivity, rozvíja fantáziu, umožňuje prežívať pocity z tvorivého procesu, podporuje sebedovolenie, seberealizáciu a s tým spojené i sociálne uplatnenie. Každému mladému človeku je prirodzený duch bádania, je prirodzená túžba objavovať, zvedavosť a záujem o nové, dosiaľ nepoznané. Tvorivým písaním, prežívaním vlastných tvorivých postupov, sa človek vychováva ku flexibilitě, k objavovaniu nových súvislostí, k originalite, k nezávislosti myslenia, k experimentovaniu, k iniciatíve. Vďaka tvorivému písaniu sa môžu tak deti, ako aj dospelí zbaviť strachu a zábran pri vlastnom ústnom prejave, získavajú istotu a sebadôveru, žiaci strácajú obavy z neznáma, neboja sa vyjadriť svoj vlastný názor. Tvorivé písanie môže slúžiť ako:

- 1) motivácia na lepšie pochopenie témy, na lepšie pochopenie využitia obrazných výrazových prostriedkov,
- 2) predpríprava k pochopeniu umeleckého literárneho smeru,
- 3) inšpirácia na tvorivé písanie po prečítaní umeleckého textu a jeho následné prerozprávanie, analýzu, interpretáciu pomocou analógie, karikatúry, paródie, parafrázy, kontrastu, prípadne pomocou rôznej žánrovej škály,
- 4) osvojenie si rôznych umeleckých postupov a výrazových prostriedkov,
- 5) rozvíjanie vlastných estetických postupov a rozvíjanie estetických hodnôt,
- 6) kultivovanie záujmu o čítanie i menej atraktívnych, pre mladého človeka na prvý pohľad „nezaujímavých“ textov atď.

Kurzy tvorivého písania sú vhodné tak pre žiakov, študentov či ľudí, ktorí chcú rozvíjať svoje tvorivé schopnosti, ako aj pre pedagógov – kvalifikovaných učiteľov slovenského jazyka a literatúry základných a stredných škôl, prípadne príbuzných predmetov.

Najvhodnejší počet účastníkov kurzu je minimálne 16 a maximálne 20 uchádzačov.

Kurz by mal mať rozsah 200 hodín rozdelených buď na jednodňové stretnutia, spravidla 1- až 2-krát v mesiaci, alebo na viacdňové sústredenia.

Realizácia kurzu prebieha formou prednášok, zážitkovou formou tvorivých cvičení, workshopov a seminárov.

Štúdium účastníci ukončia záverečnou prácou, ktorej rozsah je 25 – 30 strán. Tému práce si účastník volí po konzultácii s lektorom.

Obsah štúdia je rozdelený na 160 hodín a 20 hodín tvorí praktické využitie metód tvorivého písania vo vyučovacom procese účastníkmi štúdia, 20 hodín je venovaných tvorbe záverečnej práce.

Všeobecné ciele:

- sformulovať očakávania zo štúdia tvorivého písania,
- pomenovať pocity a stav otvorenosti účastníka pred začatím zážitkového učenia,

- odstránenie neistoty z tvorivého písania (typu „zo mňa nikdy spisovateľ nebude“),
- odstránenie obáv z „čistej stránky papiera“.

Čitateľské a interpretačné zručnosti:

- reprodukcia a vysvetlenie definície literárnohistorických pojmov,
- interpretácia známeho literárneho textu z umeleckej literatúry po myšlienkovvej, kompozičnej a štylistickej stránke,
- sformulovanie vlastného stanoviska k cudzej interpretácii a hodnoteniu literárneho diela,
- intersemiotický preklad literárneho textu.

Umenie:

- zažiť a precítiť estetický zážitok z kontaktu s umeleckým dielom,
- pochopiť systémovú nadväznosť vo vývine umeleckých smerov a umeleckej literatúry, charakteristiku literárnych období a smerov.

Literárne druhy a žánre:

- pestrosť literárnych druhov a žánrov, rozdiely a podobnosti,
- transformácia jedného literárneho druhu (žánru) do druhého.

PRÓZA:

- štruktúra literárneho diela,
- precvičovanie rôznych kompozičných postupov,
- pochopiť horizontálne a vertikálne členenie textu,
- pochopiť rozdiel medzi pásmom rozprávača a pásmom postáv,
- príbeh – čo robí príbeh zaujímavým,
- tvorba príbehu pomocou fáz sujetovej výstavby textu,
- riadená tvorba príbehu individuálne,
- spoločná tvorba príbehu v určitom literárnom druhu, žánri,
- porovnávanie štýlov príbehu,
- písanie príbehu s presne ohraničeným počtom slov, dôraz na kľúčové slová,
- následnosť dejov v príbehu,
- môj obľúbený film, román, ...
- krátká poviedka – tvorenie miniságy,
- vyjadrenie čo najstručnejšej myšlienky v krátkej poviedke,
- pokus o tvorbu zápletky,
- zachytenie atmosféry, snahy o dramatizáciu príbehu,
- druhy rozprávača: vševediaci, vševidiaci, ich-forma, er-forma, oko kamery.

Opis a charakteristika:

- druhy opisu a ich využitie,
- nácvik opisu a charakteristiky osoby,
- zhmotnenie literárnej postavy, oživenie hrdinu,
- pokus o opis a charakteristiku podľa modelu,
- opis izby netradične,
- opis prostredia,
- zhmotnenie abstraktných pojmov,

- výstižné opísanie predstáv, pocitov,
- tvorba asociácií,
- písanie monológov, tvorba dialógov prozaického textu.

Rôzne:

- ľudová rozprávka, hlavné znaky, jazyk, charakter, hlavní hrdinovia,
- tvorba neformálnych listov,
- rozvoj empatie, schopnosť vžiť sa do života postáv,
- využívanie nových možností pomocou SMS, e-mailov, snímanie mobilným telefónom, ...
- využívanie obrázkov, umeleckých diel, hudobnej produkcie a prienik do svojho vnútra,
- štylistika prozaického textu.

POÉZIA:

- tvorba básne,
- snaha o výstižné vyjadrenie pocitov o sebe formou modernej básne,
- tvorivosť pri vytváraní obrazov prírody, miesta, nezabudnutelných miest,
- epická báseň,
- surrealistická báseň, automatický text,
- tvorba štruktúrovanej básne podľa vzoru,
- krátke básnické formy cinquain a haiku.

Umelecké výrazové prostriedky:

- tvorba prirovnaní,
- netradičná tvorba metafor,
- alegória a jej využitie,
- tvorba anafory, epifory, epiteta, personifikácie, prirovnania, symbolu, kontrastu, inverzie, metonymie,
- využitie hyperboly, ironie, satiry, humoru,
- opakovanie a precvičovanie tvorby iných básnických výrazových prostriedkov,
- použitie umeleckých výrazových prostriedkov bežne nepoužívaných s využitím fantázie a tvorivosti,
- vedieť predchádzať kliše, fráзам a gýčovosti.

Metrika:

- tvorba krátkej básne s jednoduchým rýmom,
- precvičovanie rôznych druhov rýmov,
- precítiť rytmus básne,
- vytváranie vlastných rýmov,
- krátka nerýmovaná báseň,
- voľný verš,
- určovanie poradia vlastných viet podľa rýmov,
- precvičovanie rôznych veršových systémov,
- odhaľovanie stopovej výstavby verša,
- strofa a precvičovanie jej rôznych druhov.

Emočný náboj:

- pomenovanie vlastných pocitov,
- nepriame opisovanie pocitov netradičnými metódami,
- empatia a vyjadrenie pocitov iných,
- spoznávanie samých seba.

DRÁMA:

- dramatisácia literárneho textu,
- pantomimické zobrazenie umeleckého smeru,

- scénické zobrazenie umeleckého smeru,
- divadelná reč, dramatický dialóg,
- tvorba paralelného dialógu,
- tvorba absurdného dialógu,
- tvorba skeču.

JAZYK:

- získavanie informácií z novín a časopisov a následne spracovanie vo vlastných jazykových prejavoch,
- slovníky a ich tvorivé využitie,
- parafrázovanie myšlienok významných osobností z médií,
- využívanie spisovného jazyka, slangových výrazov, „internetového jazyka“, „jazyka mobilných operátorov“, využitie dialektizmov, frazeologizmov,
- rozoznávanie jazykových štýlov a slohových postupov netradičnou formou,
- rozdiely medzi písaným a hovoreným prejavom zábavnou formou,
- slohové útvary a ich rozlišovanie,
- rozvoj jazykových zručností,
- rôzne kombinácie – zmysel s nezmyslom,
- aktivizácia doterajšej slovnej zásoby uplatnením fantázie a tvorivosti,
- využívanie bežne nepoužívaných jazykových prostriedkov.

Vzdelávacie bloky

Počas jednodňového stretnutia je možné absolvovať dva štvorhodinové bloky. Výhodnejšia je však kombinácia vzdelávacích blokov na mimoriadnom sústreďení. V nasledujúcej časti navrhujem metodiku tvorivého písania, ktoré som rozdelila na **štvorhodinové aktivity** (40 vzdelávacích blokov).

Jednotlivé aktivity sa môžu **začínať** rozohriatím mysle, koncentráciou, motiváciou, prepojením zažitého a napísaného, prepojením prečítaného s vlastnou tvorivou činnosťou.

Ciele nasledujúcich aktivít sú kombináciou niektorých predchádzajúcich cieľových požiadaviek, čo závisí od zvolenej témy aktivity. Niektoré aktivity sú časovo menej náročné (10 – 15 minút), iné sú kombináciou rôznych techník a trvajú 30 – 45 minút, prípadne i viac. Dajú sa dopĺňať rôznymi alternatívnymi aktivitami.

Na záver aktivity je potrebná prezentácia všetkých výsledkov tvorivého písania účastníkov alebo jednotlivých skupín. Dôležitá je spätná väzba, v ktorej účastníci uvažujú o možnostiach využitia daných aktivít vo vyučovacom predmete na ZŠ a SŠ a o vlastných zážitkoch z tvorivého procesu.

Tematická náplň 40 vzdelávacích blokov:

1.

- **rozohriatie mysle,**
- zoznamovanie s akrostickou básňou, čo očakávame od tvorivého písania,

- predstavenie obsahu, metód, foriem, techniky tvorivého písania (fluencia, flexibilita, originalita),
- kreatívne písanie prózy, čo vyjadruje, vyhýbanie klišé, ...
- aktivizácia, rozohriatie mysle: Som najlepší učiteľ,
- mozgotrasenie – človek je schopný v časovej tiesni zmobilizovať svoj mozgový potenciál a vytvoriť zaujímavé veci,
- čo všetko sa dá robiť v zborovni,
- čo všetko sa nedá robiť v zborovni,
- napísať zoznam vecí a z neho napísať návrh na použitie,
- **tvorivá empatia** do mysle, víťazky miss – tesne pred vyhlásením súťaže (krátky monológ),
- **spätná väzba** – možnosti využitia v praxi.

2.

- **kreatívne písanie poézie** – aká je dobrá báseň, téma, myšlienka, konflikt, nezvyčajný významný kontrast, pointa, mystifikácia asociácie, súvislosti, ...
- **rozohriatie mysle** – dáme účastníkom do ruky špendlík (kameň, citrón, čistý kúsok papiera, smetný kôš) a zapisujeme asociácie, tvoríme frazeologizmy,
- z predchádzajúcich poznámok píšeme **dvojveršie na tému** „Keď budem špendlíkom (kameňom, ...)“ a ďalšie dvojveršie „Túžim po...“;
- **prezentácia, spätná väzba.**

3.

- **rozohriatie mysle** – koláž,
- **kreatívne písanie** – nakresliť predmet na A4, ktorý ma v živote ovplyvnil, a úplne ho opísať,
- **transformácia novinového populárno-vedeckého článku** na ódu, lyrickú báseň, cinquain a haiku, miniságu (ohraničený počet slov),
- **rotujúca báseň** – každý účastník vidí len verš predchádzajúceho a naň reaguje,
- **prezentácia, spätná väzba.**

4.

- **rozohriatie mysle** – ako sa momentálne cítim,
- **kreatívne písanie** – **zhmotnenie abstraktného pojmu** piatimi zmyslami (láska, šťastie, strach, svedomie, túžba, ...),
- napísať pomocou piatich zmyslov krátku rýmovanú báseň,
- **tvorba anagramu** – rozstrihať písmená mena a priezviska významnej osobnosti a zostaviť z nich (poprehadzovaných) výstižný anagram,
- **prezentácia, spätná väzba.**

5.

- **rozohriatie mysle** – na čo všetko nám môže slúžiť kancelárska spinka, vypálená zápalka, použitá zubná kefka, ...
- **kreatívne písanie:**
- moja obľúbená literárna, filmová, divadelná postava,
- opis a charakteristika postavy, ktorú si každý účastník sám zvolí,

- systematizácia hlavných znakov tvorby postavy – výzor, dosadenie do prostredia, život, osud, obľúbené jedlo, hudba, ...
- tvorba fiktívnej postavy,
- **prezentácia, spätná väzba.**

6.

- **koncentrácia** – ticho, bez slov zapisovanie svojich predstáv formou filmovej montáže,
- **riadená vizualizácia** – ticho, pomalé vypovedanie otázok a zapisovanie odpovedí – čo si predstavujem pod pojmom láska (20 otázok),
- zhmotnenie pojmu láska, oddelenie klišé,
- **mozgotrasenie** – vytvoriť báseň – využiť rôzne strofické formy – sonet, cinquain a haiku,
- **prezentácia, spätná väzba.**

7.

- **prepojenie zažitého s napísaným** – napísanie krátkého príbehu, čo som zažil cestou z práce, zo školy, na školenie, ...
- **príbeh a jeho dramtizácia** – dramatické rozprávanie,
- začatie príbehu, pokračovanie príbehu, ukončenie príbehu,
- jednotlivé časti sú prerušované riadenou vizualizáciou – pokyny dáva školiteľ
- **prezentácia, spätná väzba.**

8.

- **rozohriatie mysle** – ocitli sme sa sami na opustenom ostrove, môžeme dať jeden odkaz ľudstvu (jednej osobe, skupine ľudí),
- **kreatívne využitie osobného listu** – využije stredoveké listy – literárne štylizovanie listov, napr. List Stibora zo Stiboric a Beckova...
- **transformácia stredovekého listu** do aktuálnych spoločenských pomerov, zachovajúc stredoveký jazyk a štylistiku,
- **moderné písanie správ** – e-mail, SMS, písanie listu fiktívnej postave (literárnej postave, autorovi, ...),
- **prezentácia, spätná väzba.**

9.

- **rozohriatie tela a mysle** – zborová recitácia básne (čítankového textu),
- **transformácia literárneho básnického textu** do dramatickej javiskovej podoby; vybrať kľúčové slová, scénické zobrazenie úvahových, opisných častí, zvuková rytmická podoba, zachovanie rytmu básne,
- rozdelenie úloh, predvedenie krátkého divadelného predstavenia,
- **spätná väzba.**

10.

- **rozohriatie ducha** – počúvanie meditatívnej hudby a zapisovanie pocitov, vystihnúť dramatickú zmenu,
- **tvorivé zhmotnenie pocitov** – čo by cítila deka

(vareška, skriňa, stará kabelka, ...), keby sme ju odhodili,

- prepojenie s hudbou a dramatickým obsahom – ako by sa opisovaná vec bránila svojmu osudu,
- **tvorba žalospevu** – napísať žalospev spomínaného predmetu – pri prezentácii podfarbiť hudbou – spätná väzba.

11.

- **rozohriatie mysle a podvedomia – automatický text** – písať, čo mu príde na um, a zareagovať na náhodné slová, ktoré vyslovuje školiteľ,
- **motivácia** – básne surrealistov,
- **tvorba genitívnej metafory** – najskôr napísať stĺpček podstatných mien, posunúť susedovi, pridať k nim stĺpček prídavných mien, posunúť susedovi, napísať ďalší stĺpček podstatných mien v genitíve a posunúť susedovi, vybrať najzaujímavejšie a napísať surrealistickú báseň,
- **prezentácia, spätná väzba.**

12.

- **rozohriatie mysle** – písmenková polievka
- účastník si zoberie „štipku“ písmeniek a zostaví z nich časť abecedy, následne vtipne opísať písmenko,
- **hádkárska literárna dielňa:**
- zašifrovať pomocou parafrázy, prípadne krátkeho dvojveršia alebo štvorveršia názov literárneho diela a následne hádať názov i autora,
- **transformácia krátkej básne** a vytvorenie báje,
- **prezentácia, spätná väzba.**

13.

- **rozohriatie mysle** – napísať pracovný postup, ako zvládnuť tridsať žiakov v triede, ktorí sú nesústredení – formou receptu na dobrý koláč,
- **spojenie nespojitelného** – literárne postavy z dvoch rôznych literárnych diel sa stretnú a vedú dialóg (Rómeo a Anča – Zmija...),
- **Čo by sa stalo keby?** – fiktívne zmeny v dejinách ľudstva, ktoré by ovplyvnili budúcnosť,
- písanie katastrofického scenára,
- **prezentácia, spätná väzba.**

14.

- **rozohriatie chutí** – napísať zoznam príjemných chutí a zoznam nepríjemných chutí a napísať krátku báseň, ktorá vystihuje kontrastné chute formou antitézy,
- **kreatívne písanie – charakteristika osoby** (priama a nepriama) – napísať zoznam kladných ľudských vlastností a zoznam záporných ľudských vlastností a vytvoriť z nich podstatné mená, predstaviť si, že tieto vlastnosti sú ľudia a cestujú autobusom do školy z miesta bydliska, ako sa správajú,
- **druhy rýmov** – po skupinách napísať básne s použitím rôznych druhov rýmu na základe predchádzajúceho textu,
- **prezentácia, spätná väzba.**

15.

- **rozohriatie mysle** – dopĺňovačka vynechaných slov v texte, pričom využijeme známe verše,
- **kreatívne písanie** – na lístočky dvoch rôznych farieb napíšeme podstatné mená 1) vystihujúce osobu, jej rolu, povolanie, 2) všeobecné podstatné mená; účastníci losujú z každej farby a metaforicky píšu slávnostný príhovor k tejto osobe, vyzdvihujú jej klady (smútočný príhovor na pohrebe, príhovor pri životnom jubileu) – napokon napíšu ódu na základe príhovoru,
- **prezentácia, spätná väzba.**

16.

- **rozohriatie sluchu** – veľmi nahlas pustíme dynamickú hudbu a naraz stíchneme a zapisujeme si svoje pocity,
- **kreatívne myslenie** – napísať zoznam zvukov, ktoré mám rád, a zoznam zvukov, ktoré nemám rád,
- vytváranie asocičného radu ku zvukom z rôznych oblastí ľudského života,
- napísať desaťveršovú báseň, v ktorej vždy dva verše zachytávajú jednu oblasť ľudského života,
- napísať cinquain a haiku na ticho,
- **prezentácia, spätná väzba.**

17.

- **rozohriatie mysle** – transformácia veršov známych slovenských básnikov do súčasnej spoločenskej, politickej, kultúrnej situácie,
- **kreatívne písanie** – pomocou obrázkov rôznych ľudí sa sústredíme na tvár a celú postavu, píšeme rozšíriac priestor, čo je za hranicou obrázka, rozšírenie časové – pohľad späť a pohľad do budúcnosti,
- **prezentácia, spätná väzba.**

18.

- **rozohriatie mysle** – empaticky precítiť, ako sa cíti list čistého papiera, ktorý vidí nad sebou dlho uvažujúceho spisovateľa,
- **kreatívne písanie absurdného textu** – účastníkom povedať poslednú vetu absurdnej situácie, a ich úlohou je dotvoriť celý príbeh retrospektívne,
- **noviny** – studnica frazeologizmov a metafor, ktoré treba napísať, a napísať sonet pomocou vybraných básnických výrazových prostriedkov,
- **prezentácia, spätná väzba.**

19.

- **rozohriatie mysle** – napísať v krátkom časovom úseku čo najviac slov na rovnaké začiatkové písmeno, ktoré si vylosuje – v koláži vymalovať farebnými ceruzkami písmeno, aby to bola iluminácia,
- **kreatívne myslenie – kaligram** – na toto písmeno napísať báseň pomocou kaligramu,
- **prezentácia, spätná väzba.**

20.

- **rozohriatie mysle a zraku** – som oko kamery a zachytávam všetko len zrakom,

- **kreatívne písanie** – typy rozprávača – začiatok príbehu s rôznym typom rozprávača, ktorý po istom časovom úseku koluje, a účastníci nadväzujú na predchádzajúce riadky tak, že dodržia typ rozprávača (ich-forma, er-forma, oko kamery, vševidiaci vševediaci rozprávač),
- rozdelíme účastníkov na štyri skupiny a ich úlohou bude napísať reportáž z prechádzky - štyria rozprávači,
- každá skupinka zahrá divadlo so štyrmi postavami,
- **prezentácia, spätná väzba.**

21.

- **rozohriatie mysle** – recitácia mien z telefónneho zoznamu aj s využitím mimojazykových prostriedkov,
- **kreatívne písanie – titulky z novín** – povystrihovať a zostaviť z nich krátky príbeh, prečítať ako dramatický text,
- zostaviť z nich báseň,
- článok z populárno-náučného časopisu pretransformovať do útvarov publicistického štýlu,
- **prezentácia, spätná väzba.**

22.

- **rozohriatie mysle** – literárne hádanky v matematických vzorcoch – lúštenie vzorových hádaniek,
- **kreatívne písanie** – vlastná tvorba hádaniek vo forme matematických vzorcov,
- **transformácia básnického textu** na báj, bájku, baladu, epos,
- **prezentácia, spätná väzba.**

23.

- **rozohriatie mysle** – z pripraveného košíka frazeologizmov napísaných na kúskoch papiera si účastníci vo dvojiciach vylosujú jeden frazeologizmus a pantomimicky stvárnia ustálené spojenie,
- **rozohriatie mysle** – jednotlivé frazeologizmy rozstrihneme na dve časti a všetky opäť premiešame; náhodným výberom spájame dve (možno) nesúvisiace ustálené slovné spojenia,
- **tvorivé písanie** – podobným spôsobom môžeme vytvárať náhodné stretnutia dvoch spolu nesúvisiacich literárnych postáv, uviesť ich do konkrétneho prostredia, do konkrétneho času a vytvoriť nový príbeh,
- **prezentácia, spätná väzba.**

24.

- **rozohriatie fantázie a zručnosti** – z papiera vytvoríme šesť klobúkov a zafarbíme ich rôznymi farbami,
- **kreatívne písanie** – každý klobúk plní inú funkciu pohľadu na skutočnosť,
- klobúky si účastníci posúvajú, pričom opisujú jednu danú tému,
- na základe záznamov tvoríme didakticko-reflexívnu báseň, duchovnú lyrickú báseň, reflexívnu báseň,

kritickú báseň, vlasteneckú báseň, ľúbostnú báseň,

- **prezentácia, spätná väzba.**

25.

- **rozohriatie mysle** – obrázky rôznych umeleckých smerov, rozstrihané na niekoľko častí a premiešané, účastníci po skupinách zostavia (tolko skupín, koľko je obrázkov umeleckých smerov),
- **prepojenie** – podľa obrázkov si zopakujeme hlavné znaky umeleckých smerov,
- **kreatívne písanie** – vytvoriť krátke divadelné predstavenie (dialogická javisková reč), herci sa vžijú do obdobia (podľa obrázka), ktoré zobrazovali, a pripevnia si z farebných papierov aj náznakov scény,
- **prezentácia, spätná väzba.**

26.

- **rozohriatie jazyka** – zostavovanie originálnych netypických otázok, druhý účastník zostavuje originálne odpovede,
- **kreatívne písanie vo dvojiciach** – písanie absurdného dialógu pomocou inštruktáže, tvorba skeču, hlavné znaky skeču,
- **prezentácia, spätná väzba.**

27.

- **rozohriatie mysle** – čo robím, keď ráno vstávam (keď opravujem písomky), keď sedím a...
- **kreatívne myslenie** – netradičný opis svojej izby z pohľadu nejakého predmetu, zvierata, využijúc rôzne druhy opisu – obohatenie opisu vstupom inej osoby do izby, reakcia predmetu, zvierata na situáciu,
- **prezentácia, spätná väzba.**

28.

- **rozohriatie jazyka** – automatický text, čo mi príde reálne na myseľ,
- **kreatívne písanie** – lexikológia, vybrať z predchádzajúceho textu podstatné mená a pripísať k nim synonymá, opozitá, vytvoriť homonymá,
- z rôznych druhov slovníkov vypísať rad slov začínajúcich sa rovnakým písmenom, rovnakou slabikou a vytvárať báseň, využijúc anaforu, následne vymyslieť epiforu a zakomponovať epanastrofu,
- **prezentácia, rozohriatie mysle.**

29.

- **rozohriatie mysle** – z novín a časopisov vybrať články publicistického štýlu,
- **kreatívne myslenie** – účastníci kladú otázky z rôznych oblastí a etáp života školiteľa, zapisujú si odpovede a následne po skupinách píše rôzne žánre publicistického štýlu,
- môžu nakresliť obrázok do novín, ktorý vystihne daný článok,
- umiestniť článok aj s obrázkom do formátu novín,
- **prezentácia, spätná väzba.**

30.

- **rozohriatie duše** – kultivované listovanie v rôznych dielach umeleckej literatúry – pre každého účastníka jedna kniha,
- **kreatívne písanie** – vybrať si časť, ktorá účastníka oslovila, a napísať osnovu v bodoch – zmena kompozície, niektoré body sa môžu povymieňať, druhy kompozície,
- **prezentácia, spätná väzba.**

31.

- **rozohriatie tela** – na lístočky si každý napíše nejaké želanie, túžbu, dokončiť vetu – „Povedz mi, prosím Ťa...“; lístočky sa zmiešajú, vylosujú a prispedia druhému na chrbát, účastníci sa prechádzajú, nasleduje reakcia ostatných na lístok,
- **kreatívne počúvanie a písanie** – vo dvojiciach si účastníci porozprávajú svoj životný príbeh – počúvajúci následne zapíše tento príbeh – po prečítaní reaguje na zmenené (doplnené) časti hovoriaci,
- **spätná väzba.**

32.

- **rozohriatie fantázie** – rôznofarebné papiere v nás vyvolávajú pocity, rozdelenie farieb – podľa pocitov – teplé, studené, mäkké, tvrdé, ...,
- **kreatívne myslenie** – na svoj papier napísať báseň o farbe papiera – kuchyňa a farba papiera, doplniť k nej svoje farby,
- zoznam vecí, ktoré by som umiestnila v kuchyni,
- opis pohárov a opis hrncov,
- **prezentácia, spätná väzba.**

33.

- **rozohriatie hlasu** – tvorenie hlások rôznej intenzity, vytváranie zvukov pomocou hlások, dychová rezonancia – napumpovanie, vydýchnutie – BI BE BA BO BU – rotujúce recitovanie, precvičovanie dôrazu,
- **kreatívne písanie** – komunikácia verbálna a neverbálna – rotujúci príbeh,
- podraz/podfuk – dohodnutých päť kľúčových slov v príbehu, jeden účastník počúvajúci, iný hovoriaci, ale všíma si len mimojazykové prostriedky,
- **prezentácia, spätná väzba.**

34.

- **rozohriatie mysle** – novinové články z rokovania parlamentu – titulky – mediálne šoty,
- **rozohriatie jazyka** – oslovenia v parlamente, poslanci rokujú o školstve, zoznam termínov, zoznam návrhov, zoznam pozmeňujúcich návrhov – zmena osôb (konferencia opíc, slonov, goríl),
- transformácia požiadaviek,
- zapísať diskusný príspevok, napísať zápisnicu,
- komuniké, novinová správa,
- **prezentácia, spätná väzba.**

35.

- **rozohriatie jazyka** – rôznofarebné obrazy, rôzne námety literatúry, experiment – zažitie, písanie, cesta okolo inej reality – zaznamenávanie asociácií, čo vo mne obraz vyvoláva,
- **kreatívne písanie** – výber jedného miesta v obraze, vstup do predmetu, prechod do inej reality, pozorovanie, zatváranie očí, zapisovanie – riadený príbeh vetami: 1. veta: prešla som, morila som sa..., v strede príbehu: zmenila som názor..., posledná veta: ale pohltila ma čierna diera a som späť,
- zväčšenina určitého miesta v texte a zaostrenie pohľadu, vloženie do textu,
- reflexia, dotvorenie,
- **prezentácia, spätná väzba.**

36.

- **rozohriatie tela** – rôzne druhy šálov, šatiek, staré, nemoderné, ...
- pantomimické vyjadrenie osoby – majiteľa šálu,
- **kreatívne písanie** – životopis osoby, pri čítaní hádať, ktorý šál zobrazuje osobu,
- po skupinkách vybrať najvýstižnejší príbeh a dotvoriť ho,
- hra na sochu a jej oživenie,
- kontrastné postavy – mužská a ženská,
- uviesť do prostredia, opísať ich stretnutie,
- po skupinkách začať príbeh,
- **prezentácia, spätná väzba.**

37.

- **rozohriatie mysle** – čistý biely papier a naň napísať prvé písmeno mena suseda – vystihnúť charakter,
- **kreatívne písanie** – óda na osobu,
- farby dúhy a pohybom stiahnuť z neba jednu farbu,
- farbou približne namaľujem čiaru,
- maľujeme báseň s osobou, ktorú sme charakterizovali,
- nakreslíme balón a letíme s osobou – fiktívna reportáž z cesty balónom,
- **prezentácia, spätná väzba.**

38.

- **rozohriatie tela** – premiestnime sa bez slov na určité miesto v priestore, snažíme sa zachytiť svoje pocity,
- **kreatívne písanie** – priestor, kde sa práve nachádzame,
- priestor, kde sme my,
- priestor v nás,
- fragmenty asociácií, oddeľujem hrubou čiarou,
- prechod z osobných významov k estetickým,
- rôzne typy začiatkov príbehu,
- vytvárame kreatívne pole priestoru,
- **prezentácia, spätná väzba.**

39.

- **rozohriatie mysle** – horúca stolička, na ktorej sedí literárna postava, a ostatní jej kladú otázky,
- **kreatívne písanie** – osvietenie – prekvapenie, nezvyčajný zvrät deja,

- návrhy, ako sa mala táto postava správať,
- návrhy rotujú a každý účastník dostane jeden návrh – napíše osnovu príbehu,
- osnova opäť rotuje a ďalší účastník dotvorí príbeh,
- **prezentácia, spätná väzba.**

40.

- **rozohriatie mysle** – hracia skrinka a k nej asociácie,
- **kreatívne písanie** – zoznam vecí, po ktorých človek túži,
- čarovná tajomná skrinka – hádať, čo je v nej,
- otvoríme skrinku a vyletí čosi neočakávané,
- napíšeme legendu o skrinke,
- **prezentácia, spätná väzba.**

Frekventanti kurzov sú ako žiaci či študenti

Ako príklad práce s účastníkmi kurzov tvorivého písania môžu slúžiť techniky a metodický postup tvorivých aktivít, zrealizovaných na hodinách slovenského jazyka a literatúry, občianskej náuky, etickej výchovy so žiakmi Obchodnej akadémie v Seredi.

Kratšie aktivity – čas na vlastnú tvorbu: 10 minút

Paródia literárneho textu

Úlohou je pochopiť literárny text, preniknúť doň, stotožniť sa s textom. Keď účastník vie zdôvodniť, čo sa mu páči, keď vie vysloviť svoj názor, svoj postoj, vie odhaliť kľúčové slová textu, vie napísať i paródiu na pôvodný text. Pôvodný text môže pretransformovať do súčasnosti.

Paródia na úryvok z lyricko-epickej skladby Detvan od romantického autora Andreja Sládkoviča a jej transformácia na problémy súčasného sveta.

Seredčan z roku 2006

Akoby Sered' dost' fetákov nemala,
 mať zrodila pri Váhu syna,
 polotovary z Billy mu porozkladala,
 fľaštičkou čuča mu na zdravie pripíja.
 Prvý raz týpek oči otvorí, čo vidí?
 Krásku niklových kopcov.
 Prvý raz nozdry svoje rozšíri, čo cíti?
 Omamnú vôňu cukrovaru, ktorá sa šíri
 ulicami okolo školy v širokú dial.

Šalan 2005

Akoby Šala povalačov nemala!
 Matka zrodila v parku syna,
 plachtu chemických spodín porozvíjala,
 z Dusla na Kaufland ju pripína.
 Prvý raz chudák oči otvorí, čo vidí?
 Fetákov a skínov hory
 a opachy pribúdajúcich smetí.
 Zacieli zraky prvé v sídlisko, čo vidí?
 Šedivé domov stíny
 a čo čuje? Oplzlé nadávky detí.

Hádankárska literárna dielňa

Literárne hádanky sú medzi žiakmi veľmi obľúbené. Nielen medzi žiakmi, ale aj medzi kolegyňami a kolegami, ktorí si overujú svoje vedomosti z maturitných čias. V krúžku tvorivého písania žiaci vymýšľajú tematické literárne hádanky. Úlohou je:

- 1) zašifrovať literárne dielo pomocou matematického vzorca

Hádanka	Správna odpoveď
2 = DvCH	Dva dni v Chuja ve
3 = SoČ	Tri sestry od Čechova
1984 = RGO	1984 Román G. Orwela
- 2) zašifrovať literárne termíny pomocou matematického vzorca

14 = VvS	14 veršov v sonete
5 = svD	5 spevov v Detvanovi
6 = svH	6 stôp v hexametri
- 3) zašifrované dielo pomocou parafrázy z literatúry pre deti a mládež

Dvojnásobná Anka, ale s iným začiatkom.
 Janka a Danka
 Dobrý skutok alebo zlý skutok, ale 2-krát.
 ČIN-ČIN
 Odvážne zvieratko pod Giblartárom.
 Smelý zajko v Afrike
- 4) zašifrovaný názov filmu

Na korábe veľkom smrť čakala dvoch lúbezných holúbkov.
 Titanic
 Bol trňom v oku, a hoci bol kráľom, poslali ho na smrť.
 Umučenie Krista
 Štvorec v trojrozmernom priestore popretkávanom hlbavým uvažovaním znamená nádej, utrpenie, smrť, ...
 Kocka

Kombinovaná aktivita – čas na vlastnú tvorbu: 45 minút

Kombináciou úloh z lexiky, frazeológie a literatúry možno tvorivým písaním rozvíjať slovnú zásobu, rozvíjať tvorbu asociácií a zručnosť pri utváraní nezvyčajných výrazových prostriedkov.

- 1) Úlohou je vytvárať rad asociácií k pojmu DUŠA. Učiteľ zapisuje nápady žiakov na tabuľu.
 Duša: reinkarnácia, priesvitná, krásna, vypustiť, posmrtný život, nehmotná, pierko, na dlani, duša národa, ľahkosť, bolesť, bicykel, nafúkať
- 2) Napísať frazeologizmy (možno využiť pojmy napísané na tabuľi).
 mať dušu na jazyku,
 vyplúť dušu,
 nikde niet živej duše,
 duša chodí doňho spávať,
 vyložiť dušu na dľaň,
 duša piští po niečom,
 bežať ako bez duše,
 vytriasť z niekoho dušu.
- 3) Úlohou žiakov (účastníkov kurzu) je vysvetliť význam

- frazeologizmov, ktoré im prišli na um.
- 4) Nasledujúcim krokom je vyjadriť tento abstraktný pojem pomocou 5 zmyslov.
*Som duša
 vyzerám ako trblietajúca sa mydlová bublina
 zniem ako cinkanie mušličiek
 voniam ako prchavá morská pena
 chutím ako dúšok krištáľovo čistej vody
 a keď sa ma dotkneš – rozplyniem sa*
- 5) Dobrovoľníci môžu svojich 5 veršov prečítať.
- 6) Posledným krokom tejto aktivity je TVORBA GENITÍVNEJ METAFORY. Úlohou je napísať si 5 bežne používaných vecí, napríklad:
*vreckovka,
 pero,
 mobil,
 manikúra,
 počítač.*
- 7) K týmto 5 podstatným menám pripísať slovo duša v genitívnom tvare jednotného čísla. Takýmto spôsobom vzniknú náhodné, často však veľmi originálne genitívne metafory, obľúbené u slovenských nadrealistov.
*vreckovka duše,
 pero duše,
 mobil duše,
 manikúra duše,
 počítač duše.*
- 8) Žiaci si zakrúžkujú genitívnu metaforu, ktorá ich prvá oslovila, prvá zarezonovala v ich duši. Záverečnou úlohou tejto aktivity je napísať krátku básneň, v ktorej využijú genitívnu metaforu buď v názve básne, alebo priamo vo verši. Môžu skombinovať i viac metafor.

Manikúra duše

*ako zakryť smutné detstvo
 na končeky biely lak
 ako vyhnať obecnosť
 nechty prosím okúsať
 ako zašit' všetky rany
 náter musí čierny byť
 ako odísť bez zábrany
 stačí len lak zatvoriť
 (žiačka 3. ročníka)*

Kombinovaná aktivita – čas na vlastnú tvorbu: 90 minút

Farebné myslenie

Metódu 6 MYSLIACICH KLOBÚKOV vymyslel Dr. Edward De Bono, kreatológ, autor koncepcie laterálneho myslenia. Laterálne myslenie sa definuje ako spôsob hľadania riešenia problému neobvyklou alebo čiastočne nelogickou cestou, je to spôsob, ako sa dá na problém pozeráť z viacerých strán, z viacerých zorných uhlov, rôznymi spôsobmi... Farebné klobúky pomáhajú analyzovať svoje myslenie, klobúky oddeľujú ego od prejavu, prehľbujú paralelné myslenie v súvislostiach, prehľbujú štruktúrne myslenie.

BIELY KLOBÚK

- predstavuje neustrannosť, vyžaduje disciplínu, objektivitu a neutrálny prístup,
- nositeľ klobúka na problém pozerá bez emócií, bez argumentácie,
- úlohou BIELEHO MYSLENIA je pomenovať fakty, dostupné údaje, biele myslenie nehodnotí, nekategorizuje, kladie doplňujúce otázky.

ČERVENÝ KLOBÚK

- predstavuje emócie, city, pocity, intuíciu, vášeň, oheň, teplo,
- nositeľ klobúka nie je povinný logicky zdôvodňovať svoje pocity, môže pomenovať pestrú paletu pozitívnych i negatívnych emócií,
- úlohou ČERVENÉHO MYSLENIA je uvoľniť u žiaka maximálnu spontánnosť, vytvoriť priestor na vyjadrenie pocitov bez strachu z reakcie iných ľudí.

ŽLTÝ KLOBÚK

- predstavuje slnko a optimizmus, pozitívny a konštruktívny prístup, operatívnosť,
- nositeľ klobúka sa sústreďuje na všetky pozitíva a hodnoty, logické a praktické pozitívne úvahy, ale aj sny, túžby, nádeje,
- pokúša sa oprieť o vedomý optimizmus, o konkrétne argumenty,
- úlohou ŽLTÉHO MYSLENIA je efektívnosť, žlté myslenie sa snaží logicky nájsť v problémoch ich hodnotu a úžitok, prináša konkrétne návrhy.

ČIERNY KLOBÚK

- predstavuje negatívne hodnotenie problému, úsudok, prečo riešenie nie je možné, prečo sa niečo nedá,
- nositeľ klobúka sa zameriava na kritické hodnotenie, zvažuje všetky možné negatívne dôsledky, upozorňuje na chyby, na riskantné a nebezpečné miesta pri riešení, pokúša sa oprieť kritiku o konkrétne argumenty,
- úlohou ČIERNEHO MYSLENIA je konštruktívny skepticizmus.

ZELENÝ KLOBÚK

- predstavuje farbu trávy, rastúcej zelene, prírody, predstavuje tvorivé, podnecujúce myslenie,
- nositeľ klobúka prednáša akékoľvek nápady, hľadá neobvyklé alternatívy,
- úlohou ZELENÉHO MYSLENIA je rozvíjať laterálne myslenie, tvoriť nové pojmy.

MODRÝ KLOBÚK

- predstavuje nebo nad hlavou, odstup a rozmýšľanie o myslení, riadenie, organizovanie myslenia,
  - nositeľ klobúka je dirigentom orchestra, udáva tón hry, vypracováva závery z diskusie, zhrnutia, svojím nadhľadom pomáha pri riešení prípadných konfliktov v diskusii,
  - úlohou MODRÉHO MYSLENIA je definovanie problému, objektivita pri tvorbe záverov.
- Spomínanú metódu možno využiť ako netradičnú formu pri osvojovaní a utriedovaní vedomostí pri téme výkladový (úvahový) slohový postup. Možno si napríklad stanoviť alternatívnu tému špendlík a venovať sa tvorbe krátkych reflexívnych básní na tému ŠPENDLÍK metódou riadenej vizualizácie (vizualizácia – schopnosť predstaviť

si, do akých vzťahov sa dostanú predmety mimo nás, ak sa ocitnú v určitých polohách).

Na hodine či kurze tvorivého písania rozdelíme účastníkov na šesť skupín, z ktorých každá bude mať na hlave papierové klobúky inej farby. Ich úlohou je podľa nej prispôbiť svoje myslenie. Spoločnou témou je **ŠPENDLÍK**, ich pohľad naň im však určuje farba klobúka, ktorý majú na hlave.

Skupiny si zaznamenávajú myšlienky určené farbou klobúka približne v 3-4 minútových intervaloch. Každá skupina potom posunie svoje farebné klobúky nasledujúcej skupine a opäť si zaznamenávajú myšlienky podľa iného farebného klobúka 3-4 minúty. Takto sa postupne vystrieda všetkých 6 skupín. Každý bude mať záznamy na tému **ŠPENDLÍK** z iného zorného uhla, to znamená 6 odlišných poznámok o **ŠPENDLÍKU**.

Ďalším krokom je prečítanie záznamov podľa farieb. Je dôležité nechať si čas a priestor na záverečnú diskusiu, v ktorej účastníci zhrnú vedomosti získané **FAREBNÝM MYSLENÍM** a aplikujú ich na útvary výkladového (úvahového) slohového postupu.

Príklady **FAREBNÉHO MYSLENIA** žiakov 3. ročníka strednej školy na tému **ŠPENDLÍK**:

Biely klobúk

- malý, tenký, striebornej farby,
- na jednom konci špicatý, pichlavý na druhom konci malá hlavička, hlavička môže byť aj farebná pomôcka pre krajčírky.

Červený klobúk

- keby ho nebolo, tak by svet bol ochudobnený,
- svet by bol smutný, bez praktickej pomôcky,
- spôsobuje bolesť,
- na pripichovanie odkazov na nástenku,
- nádherná a užitočná vec,
- nič lepšie ľudstvo v dejinách nevynašlo,
- krása sa snúbi s praktickosťou, vášeň s láskou, štihlosť s nežnosťou,
- neopakovateľné dobrodružstvo pri rozbaľovaní novej pánskej košeľe.

Žltý klobúk

- život bez neho je nepredstaviteľný,
- bez neho by veci nemali zmysel,
- vďaka nemu nemusíme zošívvať.

Čierny klobúk

- spôsobuje bolesť, keď sa človek pichne,
- šíri infekciu,
- nešťastne prehltnúť,
- dať niekomu na stoličku.

Zelený klobúk

- keď sa pichne krajčírka, šaty sa budú páčiť,
- na píršing,
- akupunktúra,
- dekorácia interiéru,
- na zbierku motýľov,
- na nástenku,
- na čistenie nechtov,
- otváranie nedobytných zámok,

- prepichovanie vrecúšok v cestovinovom priemysle (vypúšťanie vzduchu),
- vyberanie triesky,
- prepichovanie jaternice.

Modrý klobúk

- v ľudskej spoločnosti je veľmi dôležitý, lebo umožní z vrecúška vypustiť vzduch,
- slúži na pripichnutie zelenej stužky nádeje,
- praktická vec pre krajčírky,
- niekedy je nepríjemné pichnúť sa špendlíkom do prsta.

Na záver si zopakujeme útvary opisného slohového postupu **opis a charakteristika** a účastníci povedia, zamyslia sa nad tým, ktoré farebné myslenie sa na ich tvorbu hodí.

Ďalším krokom je napísať **haiku** – krátku japonskú básneň, ktorá pozostáva z troch veršov (3 riadkov):

- v 1. riadku sa nachádza 5 slabík,
- v 2. riadku sa nachádza 7 slabík,
- v 3. riadku sa nachádza 5 slabík.

Okrem formálnej stránky by mala mať aj hlbší obsah.

Básneň má byť napísaná pomocou riadenej vizualizácie postupnými krokmi:

- a) prvý riadok – čo špendlík pripomína,
- b) druhý riadok – na čo sa špendlík nedá použiť,
- c) čo by som v budúcnosti s ním mohol urobiť.

Na záver riadenej vizualizácie treba vymyslieť názov trojveršovej básne, čím sa môže posunúť význam veršov. Následne si básne prečítame nahlas.

Láska

*pichnutie bolí
pri spomienke na ten sen
vedľa nástenky*

Špendlík

*si pokašiteľ
veľmi ma inšpiruješ
zoberte mi ho!*

Odvážna

*malá hlavička
nedokážeš zlepšiť svet
len si ublížiš*

Sklamanie

*spravím si píršing
nedá sa s tebou písať
máš ústa nemé*

SMS-kovanie

*Píšeš správu?
čakám na ňu!
tvoj mobil duše
asi kluše
iným správam odkaz dať*

Diskusia

Dôležitou súčasťou vedenia k tvorivosti je diskusia. Tá by mala prísť na rad na záver. V nasledujúcich riadkoch ponúkam ukážky názorov študentov obchodnej akadémie, ktorí absolvovali krúžok tvorivého písania, a tiež pocitov študentov priamo z hodín slovenského jazyka a literatúry, na ktorých som využila niektorú aktivitu tvorivého písania.

Počas uplatňovania techník tvorivého písania som dávala žiakom vyplniť „dotazník“ – spätnú väzbu.

Zaujímali ma hlavne otázky typu:

- 1) čo sa ti páčilo na hodine,
- 2) aký prínos malo pre teba tvorivé písanie,
- 3) v čom ťa dnešná hodina obohatila.

Najčastejšie odpovede žiakov:

- odhodlal som sa napísať báseň a podarilo sa,
- že bola zábavná, zaujímavá,
- uvedomila som si, že ma viac baví poézia ako próza, a to som básničky nikdy nečítala,
- zaujímavé je, že viem napísať zaujímavú vec v krátkom čase,
- že sa spolužiaci otvorili a lepšie som ich mohla spoznať,
- som prekvapená, že niektorí spolužiaci sú stále ticho a aké krásne básne vedia napísať,
- keď som sa mala naučiť hlavnú myšlienku nejakého diela alebo básne, nešlo mi to tak rýchlo, musela som

sa donútiť a teraz sa ani nemusím bifflovať, jednoducho to viem,

- pri tvorivom písaní môžem písať, na akú tému chcem, – viem sa lepšie vyjadrovať, rozšírila sa mi slovná zásoba (ale veď to nám stále hovoria, že čítaním sa naučíme pravopis a zlepšime si rečový prejav, mali ste pravdu),
- viac si verím, už sa nebojím čistej stránky,
- zahodila som zábrany, nehanbím sa hovoriť o svojich pocitoch pred spolužiakmi,
- vďaka hádankárskej dielni som si zopakovala literatúru na maturity,
- ľahšie sa mi píšu slohové práce, predtým som sa bál, keď učiteľ písal témy na tabuľu, teraz sa už celkom teším,
- niekedy sa pristihnem, že aj doma hľadám nejaký verš k maminej vete,
- nebojím sa vysloviť svoj názor, rád diskutujem,
- na tvorivom písaní sa viac zamýšľam a fantazírujem,
- baví ma počúvať hudbu a zapisovať si svoje pocity,
- ďakujem za odhalenie svojich schopností, už mi v DOTYKOCH uverejnili báseň,
- vďaka tvorivému písaniu som vyhrala literárnu súťaž,
- páčilo sa mi písanie toho divadelného scenára a scénických poznámok, je to paráda,
- mám rada, keď ma počúvajú, keď recitujem svoje verše.

Odpovede žiakov potvrdzujú, že práca s úlohami tvorivého písania je skutočne efektívna a úspešná.

Použitá literatúra

BRADBURY, R.: Zen a umění psát. Praha: Pragma, 1998.

ELIÁŠOVÁ, V.: Tvorivé písanie vo výučbe anglického jazyka na stredných školách. In: Zborník zo Sympózia o tvorivom písaní, Bratislava 2006, s. 53-60.

GIBRAN, K.: Posol. Zohor: Letra & Line, 1995.

HANESOVÁ, D.: Metódy rozvíjania tvorivosti v kontexte odborného cudzieho jazyka. In: Zborník zo Sympózia o tvorivom písaní, Bratislava 2006, s. 123-131.

HRDLIČKA, F.: Průvodce po literárním řemesle. Praha: Votobia, 2004.

KOČANOVÁ, M.: Tvorivé písanie vo výučbe jazyka a literatúry. In: Zborník zo Sympózia o tvorivom písaní, Bratislava 2006, s. 35-40.

LENCZ, L. A KOL.: Metodický materiál II k predmetu etická výchova. Bratislava: MC v Bratislave, 1994.

LOKŠOVÁ, I., LOKŠA, J.: Tvorivé vyučovanie. Praha: Grada, 2003.

Tvorivé písanie vo výučbe jazyka a literatúry: Špecializačné a inovačné štúdium pre učiteľov slovenského jazyka a literatúry základných a stredných škôl. Bratislava: Štátny pedagogický ústav, 2004.

VIEWEGH, M.: Lekce tvůrčího psaní. Brno: Petrov, 2005.

VODŇANSKÝ, J.: Rádost z inteligence. Brno: Computer Press, 2003.

ZELINA, M.: Tvorivosť v slovenskom edukačnom systéme. In: Zborník zo Sympózia o tvorivom písaní, Bratislava 2006, s. 18-20.

O autorke

PaedDr. Mariana Kamenská, stredoškolská pedagogička, metodička tvorivého písania, kreatívny človek.

Je absolventkou Pedagogickej fakulty v Nitre, vyštudovala všeobecnovzdelávacie predmety slovenský jazyk a literatúra, občianska náuka. Vysokoškolské štúdium zavŕšila rigoróznou skúškou. Neskôr si rozšírila aprobáciu o predmet etická výchova.

Počas vysokoškolského štúdia bola členkou študentského divadla humoru a satiry Divá hus, s ktorým sa podieľala na tvorbe rôznych kultúrnych programov.

Vo svojej pedagogickej praxi sa venuje projektom spojeným s kultúrou, umením, umeleckou tvorbou. Jedným z projektov sú Knižné hody v Sereďi.

Odborné vedomosti si rozšírila absolvovaním Školy tvorivého písania a inovačného štúdia v rámci projektu British Council – Tvorivé písanie vo výučbe slovenského jazyka a literatúry. Záverečnú prácu II. kvalifikačnej skúšky venovala inovatívnym metódam na podporu tvorivosti vo

výučbe slovenského jazyka a literatúry a príbuzných predmetov.

Absolvovala tiež dvojročné Špecializačné a inovačné štúdium pre učiteľov slovenského jazyka a literatúry ZŠ a SŠ, organizované Štátnym pedagogickým ústavom v Bratislave.

Vedie krúžok tvorivého písania. Každý týždeň dve hodiny si žiaci overujú svoje tvorivé schopnosti pri písaní básní, prozaických textov, pri vnímaní hudby a následnom pomenúvaní svojich pocitov, pri kreatívnom preklade literárneho textu do dramatickej formy, pri vnímaní literárneho textu. V celoslovenskom kole 50. ročníka Pedagogického čítania získala

1. miesto za prácu venovanú tvorivému písaniu.

Za dlhoročnú prácu s talentovanými, literárne nadanými žiakmi a za zavádzanie inovatívnych metód v pedagogickej praxi získala mnoho ocenení, jedno z najvyšších je Ďakovný list Ministerstva školstva SR.